

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av kreditinstitutslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av kreditinstitutslagen (1229/1997) ändras så att även de säkerhetsfonder som hade förpliktelser när den nämnda lagen trädde i kraft den 1 januari 1998 ombildas till sådana frivilliga fonder som avses i lagen när de inte längre har några förpliktelser.

Dessutom skall en depositionsbank som enligt ikraftträdelsebestämmelsen är skyldig att höra till en säkerhetsfond kunna utträda ur säkerhetsfonden genom att skriftligen

meddela säkerhetsfondens styrelse detta. En bank som hör till sammanslutningen av andelsbanker skall kunna utträda ur säkerhetsfonden endast med samtycke av sammanslutningens centralinstitut. Utträdet träder i kraft när den utträdande banken har betalat sin andel av fondens förpliktelser. Storleken på den andel som skall betalas fastställs av säkerhetsfondens styrelse.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Lagen om ändring av kreditinstitutslagen (1229/1997) trädde i kraft vid ingången av 1998. Genom lagen reviderades de bestämmelser i kreditinstitutslagen (1603/1993) som gäller insättningsgaranti och bankernas säkerhetsfonder. I samband med revideringen bildades en gemensam insättningsgarantifond som är obligatorisk för alla depositionsbanker. Insättningsgarantifonden skall trygga deponenternas tillgodohavanden om en enskild depositionsbank blir insolvent. Samtidigt blev de säkerhetsfonder som varit obligatoriska för bankgrupperna frivilliga.

Enligt 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av kreditinstitutslagen ombildades, när lagen trädde i kraft, affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond, andelsbankernas säkerhetsfond och sparbankernas säkerhetsfond, om de inte när lagen trädde i kraft hade förpliktelser, till sådana frivilliga säkerhetsfonder som avses i lagen. Enligt 6 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen tillämpas på en säkerhetsfond, som

hade förpliktelser när lagen trädde i kraft, bestämmelserna om tryggande av deponenternas fordringar med undantag av bestämmelserna om säkerhetsfonder i den tidigare lagen. Detta innebär bl.a. att medlemskapet i en säkerhetsfond av detta slag är obligatoriskt och att utträde ur fonden inte är möjligt.

Affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond och sparbankernas säkerhetsfond ombildades den 1 januari 1998 till sådana frivilliga säkerhetsfonder som avses i den nya lagen. Andelsbankernas säkerhetsfond hade förpliktelser när lagen trädde i kraft, och därför ombildades den inte till en sådan frivillig säkerhetsfond som avses i lagen. Enligt 6 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen måste andelsbankerna höra till andelsbankernas säkerhetsfond och en enskild andelsbank kan inte utträda ur fonden även om den så önskar.

Det föreslås att 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av kreditinstitutslagen ändras så att även en säkerhetsfond som hade förpliktelser när lagen trädde i

kraft den 1 januari 1998 kan ombildas till en sådan frivillig säkerhetsfond som avses i lagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall en fond av detta slag ombildas till en sådan frivillig säkerhetsfond som avses i lagen, när fonden inte längre har några förpliktelser. Andringen av en fonds karaktär kräver inga egna åtgärder av fonden, utan ändringen sker direkt med stöd av lag.

I och med att fonden blir frivillig måste dess stadgar också ändras, eftersom de gällande bestämmelser i kreditinstitutslagen som avser säkerhetsfonder avviker från de tidigare bestämmelserna. Den tid som reserveras för ändringen av fondens stadgar bör vara skälig. Därför föreslås att fonden skall ändra sina stadgar i överensstämmelse med lagens 57 § inom tre månader efter det att fonden har ombildats till en sådan frivillig säkerhetsfond som avses i lagen. Eftersom fondens verksamhet kräver stadgar, föreslås att till dess att de nya stadgarna har fastställts skall iaktas de tidigare stadgarna, till den del de inte strider mot den gällande lagen.

I kraftträdelsebestämmelsens 6 mom. ändras i överensstämmelse med 3 mom. så att de bestämmelser i den tidigare lagen som gäller säkerhetsfonder tillämpas endast så länge som fonden har förpliktelser. Vidare föreslås att momentet skall ändras så att det skall vara möjligt att utträda även ur en sådan obligatorisk fond som avses i momentet. Utträdet sker på samma sätt som ur en frivillig säkerhetsfond genom en skriftlig anmälan om utträdet till fondens styrelse.

Eftersom det är fråga om en säkerhetsfond med förpliktelser måste den utträdande bankens ansvar för fondens förpliktelser utredas innan utträdet träder i kraft. De banker som hör till en säkerhetsfond är solidariskt ansvariga för fondens förpliktelser. Detta framgår av att de banker som hör till en säkerhetsfond betalar fonden garantiavgifter, med vilka förpliktelserna kan uppfyllas. När en bank utträder ur en säkerhetsfond, upphör dess skyldighet att betala garantiavgifter. Det är varken motiverat eller med tanke på de andra bankerna som hör till fonden rimligt att en enskild bank skall kunna frigöra sig från sitt eget ansvar genom att utträda ur säkerhetsfonden. Därför föreslås att utträdet ur fonden skall träda i kraft först när den utträdande banken har betalat säkerhetsfonden sin andel av fondens förpliktelser. Av samma skäl föreslås att en utträdande bank

inte längre behöver betala garantiavgift enligt 58 § i den tidigare lagen efter det att banken har lämnat sin anmälan om utträdet.

Det föreslås att den andel som den utträdande banken skall betala fastställs av säkerhetsfondens styrelse. I praktiken torde storleken på den andel som skall betalas fastställas utgående från förhandlingar mellan fonden och den bank eller de banker som utträder. Den andel som banken skall betala kan vara betydligt större än maximibeloppet på den årliga garantiavgift som fastställts för den med stöd av den tidigare lagens 58 §. Eftersom bankens möjligheter att under en räkenskapsperiod betala sin andel av fondens förpliktelser begränsas av bl.a. bestämmelserna om kundrisker och kapitalbasens minimibelopp i 8 kap. respektive 9 kap. kreditinstitutslagen, måste den utträdande banken ges tillräcklig tid att betala sin andel. Därför föreslås att fondens styrelse också skall fastställa betalningstiden. Då kan fonden och den utträdande banken också avtala om i hur många rater och inom vilken tid andelen skall betalas. Fondens och bankens emellertid inte avtala om en tidsperiod som är längre än den inom vilken den utträdande bankens andel av fondens ansvar skulle ha täckts med normala garantiavgifter. I regeringens proposition med förslag till lagstiftning om en sammanslutning av andelsbanker (RP 47/1996 rd) framhölls att andelsbankgruppen behöver tid fram till 2005 för att genom andelsbankernas säkerhetsfond avveckla de problem som uppstod under bankkrisen. En utträdande bank skall kunna ges tid att betala sin andel högst till utgången av 2004.

Enligt 8 § 1 mom. 11 punkten lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) är bl.a. lagstadgade överföringar till en säkerhetsfond avdragbara utgifter. En utträdande banks skyldighet att betala säkerhetsfonden sin andel av fondens förpliktelser motsvarar för såväl banken som fonden betalning av garantiavgifter, dvs. båda betalas till fonden för att denna skall kunna uppfylla sina förpliktelser. Därför skall en utträdande banks betalning av sin andel av förpliktelserna betraktas som en sådan lagstadgad överföring som avses i lagrummet.

En bank som hör till sammanslutningen av andelsbanker skall kunna utträda ur andelsbankernas säkerhetsfond endast med samtycke av sammanslutningens centralinstitut.

Enligt 7 a, 84 a och 84 b § andelsbankslagen (1271/1990) är sammanslutningens centralinstitut och de andelsbanker som hör till sammanslutningen, medlemskreditinstituten, solidariskt ansvariga för varandras skulder och förbindelser. Det är inte motiverat att en enskild bank som hör till sammanslutningen av andelsbanker skall kunna utträda ur andelsbankernas säkerhetsfond enbart på basis av ett eget beslut, eftersom utträdet ur säkerhetsfonden märkbart också kan påverka ställningen för de andra bankerna inom sammanslutningen. Eftersom sammanslutningens centralinstitut skall ge medlemskreditinstituten anvisningar för deras verksamhet i syfte att trygga likviditeten, soliditeten och riskkontrollen samt utöva tillsyn över deras verksamhet, är det motiverat att en bank som hör till sammanslutningen av andelsbanker måste få samtycke av sammanslutningens centralinstitut till sitt utträde ur säkerhetsfonden.

2. Propositionens verkningar

Sammanslutningen av andelsbanker bildades våren 1997. Till sammanslutningen anslöt sig 251 andelsbanker. Utanför sammanslutningen lämnade 45 andelsbanker, som bildade intressebevaknings- och samarbetsorganisationen Paikallisosuuspankkiyhdistys ry. Bildandet av sammanslutningen av andelsbanker och Paikallisosuuspankkiyhdistys innebar att andelsbanksgruppen, som tidigare varit enhetlig, i praktiken delades i två konkurrerande bankgrupper. Medlemsbankerna i Paikallisosuuspankkiyhdistys har också framställt en tydlig önskan om att få utträda ur andelsbankernas säkerhetsfond.

Enligt de föreslagna ändringarna skall de andelsbanker som är medlemmar i andelsbankernas säkerhetsfond kunna utträda ur andelsbankernas säkerhetsfond om de så önskar. På detta sätt kunde den förändring som skedde i andelsbanksgruppens uppbyggnad i samband med bildandet av sammanslutningen av andelsbanker också ske i fråga om andelsbankernas medlemskap. I praktiken kräver detta att andelsbankernas säkerhetsfond och dess medlemsbanker avtalar om det ansvarsbelopp som skall delas och om varje banks andel. Alla banker som är medlemmar i andelsbankernas säkerhetsfond torde meddela att de utträder ur fonden efter att lagen har trätt i kraft. Till följd av detta

skulle säkerhetsfonden upplösas efter att alla förpliktelser har betalats.

Andelsbankernas säkerhetsfond har i dagsläget nettoansvar om uppskattningsvis 4 200 milj. mk. De banker som hör till Paikallisosuuspankkiyhdistys har av de ansvar som andelsbankernas säkerhetsfond skall bära en sammanlagd andel om uppskattningsvis 252 milj. mk, vilket motsvarar sex procent av det totala beloppet av ansvaren. De banker som hör till sammanslutningen av andelsbanker har av de ansvar som andelsbankernas säkerhetsfond skall bära en sammanlagd andel om uppskattningsvis 3 948 milj. mk, dvs. 94 % av ansvaren.

Vid ingången av 1998 blev de övriga bankgruppernas säkerhetsfonder frivilliga. Denna proposition är avsedd att trygga jämlika konkurrensförhållanden för de banker som hör till andelsbankernas säkerhetsfond. Möjligheten till utträde ur andelsbankernas säkerhetsfond innebär att såväl de banker som hör till sammanslutningen av andelsbanker som dem som hör till Paikallisosuuspankkiyhdistys behandlas jämlikt.

I regeringens proposition med förslag till lagstiftning om en sammanslutning av andelsbanker ansågs det att det för att trygga stabiliteten på finansieringsmarknaden och neutraliteten i konkurrensen mellan bankerna är viktigt att andelsbankerna bär sina förluster med egna resurser. I propositionen framhölls att det behövs tid fram till 2005 för att avveckla problemen. Denna proposition torde förkorta den tidsperiod inom vilken andelsbankernas förluster från bankkrisen blir skötta.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet. Utlåtanden om propositionen har begärts av finansinspektionen, andelsbankernas säkerhetsfond, Andelsbankscentralen-ABC andelslag och Paikallisosuuspankkiyhdistys ry.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av kreditinstitutslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 19 december 1997 om ändring av kreditinstitutslagen (1229/1997) ikraftträdelsebestämmelsens 3 och 6 mom. som följer:

3. När denna lag träder i kraft ombildas affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond, sparbankernas säkerhetsfond och andelsbankernas säkerhetsfond, om de inte har förpliktelser, till sådana säkerhetsfonder som avses i 55 § i denna lag. Säkerhetsfonderna skall inom ett år efter att denna lag har trätt i kraft ändra sina stadgar i överensstämmelse med lagens 57 §. Till dess att stadgarna har fastställts iaktas säkerhetsfondens tidigare stadgar, till den del de inte strider mot denna lag. En säkerhetsfond som har förpliktelser när denna lag träder i kraft ombildas till en sådan säkerhetsfond som avses i denna lag när den inte längre har förpliktelser. Säkerhetsfonden skall inom tre månader ändra sina stadgar i överensstämmelse med lagens 57 §. Till dess att stadgarna har fastställts iaktas säkerhetsfondens tidigare stadgar, till den del de inte strider mot denna lag.

6. Om en säkerhetsfond när denna lag träder i kraft har förpliktelser, tillämpas på fonden, så länge den har förpliktelser, i stället

för 6 kap. i denna lag dock fortfarande 55 § 1 och 2 mom., 56 § 1 och 2 mom., i 57 § 1 mom. första meningen och 2 mom., 58 och 59 § samt 62—65 § kreditinstitutslagen, sådana de lyder när denna lag träder i kraft. En depositionsbank som hör till en sådan säkerhetsfond som avses i detta moment kan dock utträda ur fonden genom att skriftligen meddela fondens styrelse detta. En bank som hör till sammanslutningen av andelsbanker måste få samtycke av sammanslutningens centralinstitut till utträdet. Utträdet träder i kraft när den utträdande banken har betalat sin andel av säkerhetsfondens förpliktelser i form av en lagstadgad avgift till säkerhetsfonden. Storleken på den andel som den utträdande banken skall betala och betalningstiden fastställs av fondens styrelse. Betalningstid kan ges högst fram till den 31 december 2004. Efter att den utträdande banken har lämnat sin anmälan om utträde, tillämpas den ovan nämnda 58 § kreditinstitutslagen inte längre på banken.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 30 oktober 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Finansminister *Sauli Niinistö*

Lag

om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av kreditinstitutslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 december 1997 om ändring av kreditinstitutslagen (1229/1997) ikraftträdelsebestämmelsens 3 och 6 mom. som följer:

Gällande lydelse

3. När denna lag träder i kraft ombildas affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond, sparbankernas säkerhetsfond och andelsbankernas säkerhetsfond, om de inte har förpliktelser, till sådana säkerhetsfonder som avses i 55 § i denna lag. Säkerhetsfonderna skall inom ett år efter att denna lag har trätt i kraft ändra sina stadgar i överensstämmelse med lagens 57 §. Till dess att stadgarna har fastställts iakttas säkerhetsfondens tidigare stadgar, till den del de inte strider mot denna lag.

6. Om en säkerhetsfond när denna lag träder i kraft har förpliktelser, tillämpas på fonden i stället för 6 kap. i denna lag dock fortfarande 55 § 1 och 2 mom., 56 § 1 och 2 mom., i 57 § 1 mom. första meningen och 2 mom., 58 och 59 § samt 62—65 § kreditinstitutslagen, sådana de lyder när denna lag träder i kraft.

Föreslagen lydelse

3. När denna lag träder i kraft ombildas affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond, sparbankernas säkerhetsfond och andelsbankernas säkerhetsfond, om de inte har förpliktelser, till sådana säkerhetsfonder som avses i 55 § i denna lag. Säkerhetsfonderna skall inom ett år efter att denna lag har trätt i kraft ändra sina stadgar i överensstämmelse med lagens 57 §. Till dess att stadgarna har fastställts iakttas säkerhetsfondens tidigare stadgar, till den del de inte strider mot denna lag. *En säkerhetsfond som har förpliktelser när denna lag träder i kraft ombildas till en sådan säkerhetsfond som avses i denna lag när den inte längre har förpliktelser. Säkerhetsfonden skall inom tre månader ändra sina stadgar i överensstämmelse med lagens 57 §. Till dess att stadgarna har fastställts iakttas säkerhetsfondens tidigare stadgar, till den del de inte strider mot denna lag.*

6. Om en säkerhetsfond när denna lag träder i kraft har förpliktelser, tillämpas på fonden, *så länge den har förpliktelser*, i stället för 6 kap. i denna lag dock fortfarande 55 § 1 och 2 mom., 56 § 1 och 2 mom., i 57 § 1 mom. första meningen och 2 mom., 58 och 59 § samt 62—65 § kreditinstitutslagen, sådana de lyder när denna lag träder i kraft. *En depositionsbank som hör till en sådan säkerhetsfond som avses i detta moment kan dock utträda ur fonden genom att skriftligen meddela fondens styrelse detta. En bank som hör till sammanslutningen av andelsbanker måste få samtycke av sammanslutningens centralinstitut till utträdet. Utträdet träder i kraft när den utträdande banken har betalat sin andel av säkerhetsfondens förpliktelser i form av en lagstadgad avgift till säkerhetsfonden. Storleken på den andel som*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

den utträdande banken skall betala och betalningstiden fastställs av fondens styrelse. Betalningstid kan ges högst fram till den 31 december 2004. Efter att den utträdande banken har lämnat sin anmälan om utträde, tillämpas den ovan nämnda 58 § kreditinstitutslagen inte längre på banken.

Denna lag träder i kraft den _____ 199 .